

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Желтоқсан оқиғасы

ЖАРИЯЛАНДЫ
09.12.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/171913/

орындаған: Сағынтай Әл-Фараби

оқытушы: Жұмаділ Махаббат

Желтоқсан оқиғасы (1986): Қазақ халқының тәуелсіздікке ұмтылысы

Желтоқсан оқиғасы – 1986 жылы 16-18 желтоқсан аралығында Алматы қаласында болған тарихи көтеріліс. Бұл оқиға Кеңес Одағының отаршылдық саясатына қарсы қазақ халқының азаттыққа деген алғашқы батыл қадамы болды.

Оқиғаның алғышарттары

1986 жылдың 16 желтоқсанында Кеңес Одағының басшылығы Қазақ КСР-нің бірінші хатшысы Дінмұхамед Қонаевты қызметінен босатып, орнына Ресейдің Ульяновск облысынан келген Геннадий Колбинді тағайындады. Бұл шешім қазақ халқының наразылығын тудырды, себебі жаңа басшы жергілікті жағдайды, мәдениетті білмейтін адам еді.

Мәскеудің бұл әрекеті ұлттық намысты аяққа таптау деп қабылданды. Осыдан кейін Алматының жастары алаңға шығып, бұл шешімге қарсы бейбіт наразылық білдірді.

Наразылықтың барысы

1986 жылдың 17 желтоқсанында мыңдаған қазақ жастары Алматының орталық алаңына жиналып, Мәскеудің шешіміне қарсылық білдірді. Олар әділеттілікті талап етіп, “Әр ұлтқа – өз басшысы!”, “Қазақ халқына – өз жерінде еркіндік!” деген ұрандар көтерді.

Алайда бейбіт митинг күшпен басылды. Кеңес үкіметі шеруді тарату үшін арнайы жасақтар мен әскери бөлімдерді жұмылдырды. Наразылыққа қатысушыларды ұрып-соғу, қамауға алу, оқ ату секілді қатігез әрекеттер қолданылды. Мыңдаған жас жазықсыз қудаланып, олардың біразы ауыр жарақат алды.

Оқиғаның салдары

Желтоқсан оқиғасынан кейін 99 адам сотталды, оның ішінде кейбірі өлім жазасына

кесілді. Мыңдаған адам оқу орындарынан шығарылып, жұмысынан айырылды. Қудалауға ұшырағандардың арасында Қайрат Рысқұлбеков, Ләззат Асанова, Сабира Мұхаметжанова, Ербол Сыпатаев секілді жас батырлар ерекше орын алады.

Қайрат Рысқұлбеков өлім жазасына кесіліп, кейін жазасы 20 жылға ауыстырылды. Бірақ ол түрмеде жұмбақ жағдайда қайтыс болды. Ләззат Асанова мен Сабира Мұхаметжанова да Желтоқсанның құрбандары ретінде тарихта қалды.

Желтоқсан оқиғасының маңызы

Желтоқсан оқиғасы – қазақ халқының тәуелсіздікке ұмтылуының айқын көрінісі. Бұл көтеріліс Кеңес Одағындағы демократиялық өзгерістерге түрткі болды. 1991 жылы Қазақстан тәуелсіздігін алғаннан кейін, Желтоқсан оқиғасының тарихи маңызы терең бағаланып, құрбандардың есімі ұлықталды.

Бүгінде бұл оқиға қазақ халқының еркіндікке деген құлшынысын, ұлттық намысы мен батылдығын көрсететін маңызды тарихи кезең ретінде аталып өтеді. Желтоқсан қаһармандарының ерлігі ешқашан ұмытылмайды.

Қорытынды

Желтоқсан оқиғасы – Қазақстан тарихындағы ең елеулі бетбұрыстардың бірі. Бұл оқиға азаттықтың алғышарты болып, қазақ халқының егемендік жолындағы күресінің символына айналды. Желтоқсан қаһармандарының батылдығы мен қайсарлығы мәңгілік ұрпақ жадында сақталады.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.